

До Верховної Ради України було внесено проект Екологічного кодексу України, розроблений провідними фахівцями в галузі екологічного права: Шемшученком Ю.С., Малишевою Н.Р. і Гетьманом А.П. З цього часу прийняття Екологічного кодексу вже не можна розглядати як міф – це в найближчий час буде реальністю.

***Бредіхіна Вікторія Леонідівна,
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри екологічного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»***

КОДИФІКАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Метою національної екологічної політики, як відомо, є стабілізація і поліпшення стану довкілля шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя й здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

При цьому успішна реалізація екологічної політики держави потребує передусім ефективного і узгодженого функціонування системи законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямованого на досягнення національних пріоритетів – забезпечення раціонального природокористування, екологічної безпеки та сталого розвитку країни.

Між тим діюче на сьогодні екологічне законодавство являє собою сукупність різних за юридичною силою нормативних актів, які регулюють окремі сфери: охорони довкілля, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки тощо. Їх різноманітність і деяка неузгодженість між собою часто призводять до численних суперечностей або дублювання їх окремих положень, що суттєво ускладнює застосування нормативних приписів на практиці.

Отже, нагальною потребою, як вбачається на сьогодні, є суттєва переробка, упорядкування та оновлення правових норм у

сфері регулювання екологічних відносин шляхом їх кодифікації. Це може стати ефективним інструментом реалізації національної екологічної політики, забезпечення її єдності і логічної послідовності.

При здійсненні кодифікації екологічного законодавства, на наш погляд, важливо звернути увагу на вирішення наступних питань. По-перше, визначитися з формою комплексного законодавчого акту, який би став результатом кодифікації. З цього приводу в еколого-правовій літературі зустрічаються різні пропозиції (наприклад, Екологічний кодекс України, Кодекс законів України про довкілля, на міжнародному рівні – Екологічна Конституція Землі, Екологічний кодекс Землі або Всесвітній договір про забезпечення екологічної безпеки тощо). В будь-якому випадку від обраної форми залежить структура і зміст кодифікованого нормативного акту.

По-друге, слід сформулювати основну ідею, мету і предмет правового регулювання. Очевидно, що ключовою методологічною ідеєю оновленого законодавчого акту має стати забезпечення права громадян на безпечне навколишнє природне середовище, що віднесено до пріоритетних напрямків екологічної політики держави, а також інших суб'єктивних прав і свобод людини і громадянина – права на отримання екологічної інформації, на відшкодування екологічної шкоди тощо.

По-третє, бажано визначитися з критеріями кодифікації, а саме – вирішити проблему співвідношення природоохоронних, природоресурсових норм та приписів, що регулюють забезпечення екологічної безпеки. Адже така триєдина структура екологічного права може накладати відбиток і на напрямок, і на концептуальні підходи до кодифікації. У цьому зв'язку не можна залишати поза увагою також співвідношення публічно-адміністративних та цивільно-правових методів регулювання екологічних відносин.

По-четверте, в процесі кодифікації завжди постає питання упорядкування і узгодження еколого-правової термінології. Такі «базові» поняття, як, наприклад, «безпечне навколишнє природне середовище», «екологічна безпека», «раціональне природокористування», «природні ресурси», «природні об'єкти» та багато інших термінів мають бути однозначно сформульовані і внесені в глосарій.

Безумовно, вирішення зазначених питань є лише частиною тих проблем і завдань, які постають перед науковцями і політиками на сучасному етапі в процесі удосконалення і систематизації екологічного законодавства. Але дискусійність багатьох з них може

стати предметом для роздумів і подальшого обговорення в наукових колах.

*Черкашина Марина Костянтинівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри екологічного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ВОД

Одним з головних компонентів навколишнього природного середовища та необхідною умовою життєдіяльності людини є води. Проблема забезпечення належної кількості та якості води – одна з найбільш важливих і має глобальне значення. При існуючому рівні антропогенного навантаження на екосистему, водні ресурси втрачають здатність до відновлення своїх природних характеристик, змінюючи свої якісні та кількісні показники.

Політика України спрямована на охорону навколишнього природного середовища, зокрема, водних об'єктів країни на всіх рівнях. Відповідно до ст. 16 Конституції України були розроблені Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки 1998 року, в яких знайшли відображення проблеми екологічного стану водних об'єктів та напрямки їх подолання. В 2010 році Україною було прийнято Закон «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», розробка та втілення якої є пріоритетним заходом діяльності Української частини Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС та важливою передумовою підписання у 2012 році Угоди «Про асоціацію між Україною та ЄС». Безумовно, адаптація законодавства України до екологічного законодавства Європейського Союзу важлива як для внутрішніх, так і для транскордонних водних об'єктів. Основними вимогами до такого законодавства є його відповідність Конституції України, наближення до відповідних директив ЄС, забезпечення впровадження багатосторонніх екологічних угод (конвенцій, протоколів тощо), стороною яких є Україна.